

BOEKBESPREKINGEN

DE ONVRIJE NATUUR

TINBERGEN, J., J. BAKKER, TH. PIERSMA & J. VAN DEN BROEK (red.). 2000. Utrecht, KNNV Uitgeverij, 240 p. ISBN: 90 5011 134 3. Prijs: Fl. 57,50.

Een titel die verwachtingen oproept en een hele mooie vormgeving. In elk geval ben je positief bevooroordeeld als je zo'n boek openslaat. Het positieve gevoel bleef niet alleen hangen bij het doorlezen van het boek, het werd er zelfs veel sterker door. Beginnend bij de eerste 'verkenning van natuurlijke grenzen' zoals de ondertitel van het boek luidt, heb ik echt alle stukjes doorgelezen, van het eerste tot het laatste. En telkens was de nieuwsgierigheid groot genoeg om aan het volgende opstel te beginnen. Dat was voor mij in elk geval een niet alledaagse gewaarwording! Het zijn niet allemaal verhalen die je met rode oortjes en ingehouden adem leest, maar het gehalte hieraan is wel erg groot. Over Kanoetstrandlopers bijvoorbeeld, die naar de kust van Oost-Afrika vliegen omdat het klimaat daar gunstig is, waarbij de winst hiervan blijkbaar opweegt tegen de energiekost om daarheen te vliegen. Klinkt simpel, maar andere populaties van dezelfde soort vliegen naar Vuurland, eindeloos ver weg en koud, maar daar is er dan weer eten in overvloed. Of over Torenvalken, die zo lui zijn dat ze normaal gezien maar vier uur per dag werken. Als je ze echter dwingt om meer te werken en dus minder te slapen, leven ze minder lang. Waarom gaan bij het lezen van dit soort dingen allerhande belletjes rinkelen? Wat is de betekenis van slaap? Het blijft niet bij Nederlandse beesten en Lage-landse ecosystemen. In de Afrikaanse savannes bijvoorbeeld 'stemmen' buffelkoeien over waar ze de volgende nacht gaan grazen; een cursus besluitvormingsprocedures hebben ze hiervoor niet gevolgd. Hier speelt een boeiende sociale kuddestructuur. Bekende kindervragen zoals 'Waarom staat die boom daar?' en 'Hoe weet jij dat?' blijken van groot nut te zijn bij historisch-ecologisch onderzoek naar het voorkomen van Acaciabosjes in Oost-Afrika.

Enzovoort, enzovoort, want ik kan hier probleemloos nog tien andere stukjes aanhalen, allemaal even aansprekend, ontnuchterend soms. En het nawoord van Koos van Zomeren is verrassend. Deze bundel is gemaakt voor Rudi Drent, hoogleraar dierecologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Dat het boek echter niet enkel voer voor dierecologen bevat, mag blijken uit het enthousiasme van deze plantenecologie.

Martine Lejeune

ATLAS VAN PLANTENGEMEENSCHAPPEN IN NEDERLAND

WEEDA, E.J., J. SCHAMINÉE, L. VAN DUUREN, 2000. Deel I. Wateren, moerassen en natte heiden. Utrecht, KNNV Uitgeverij, 334p. ISBN 90 5011 132 7. Prijs: Fl. 79,-.

Wat moet je schrijven over een boek dat gewoon een goed, degelijk en mooi stuk werk is? Dat je moeite zult hebben om voor de vier geplande delen een plaats in je boekenkast te vinden? Nauwelijks een reden om ze niet te kopen, lijkt me. Het was eigenlijk wel te voorspellen dat de schat aan gegevens die er nog was na het verschijnen van Vegetatie van Nederland, verder ontgonnen zou worden en het idee voor een atlas speelde al een tijdje in de bevoegde gelederen. Wie echter bij het woord atlas alleen al begint te gruwelen en zich een grauw boek met onduidelijke kaartjes voorstelt, heeft in dit geval zeker ongelijk. Deel I van deze atlas geeft een volledig ecologisch overzicht van de plantengemeenschappen van wateren, moerassen en natte heiden. Het is rijk geïllustreerd, niet alleen met mooie foto's en tekeningen, maar ook met aquarellen en afdrucken van topografische kaarten en pagina's uit notaboeken. Het eerste hoofdstuk is eigenlijk de verantwoording, waar in detail wordt ingegaan op de manier waarop de verschillende soorten gegevens ver- en bewerkt zijn. Dit is erg prettig, omdat er bij het maken van een atlas van plantengemeenschappen nu eenmaal ande-

re zaken komen kijken dan bij een 'gewone' soorten-atlas. Het grootste deel van het boek wordt ingenomen door de bespreking van de verschillende gemeenschappen en de verspreidingskaartjes. Bij iedere klasse hoort een algemeen hoofdstuk waarin wordt verteld over ecologie, indeling en kensoorten, voorkomen en tenslotte bedreigingen en mogelijkheden tot herstel. Daarna wordt van iedere associatie een verspreidingskaartje van voor 1975 en eentje van erna gegeven. De bijbehorende tekst gaat niet alleen in op de verschillen tussen de twee kaartjes en de redenen hiervoor, maar geeft een volledige ecologische kenschets van de betreffende associatie. Dit alles zorgt ervoor dat deze atlas zeer goed bruikbaar is voor geïnteresseerde natuurliefhebbers, die niet noodzakelijk de vijfdelige Vegetatie van Nederland in het hoofd hebben en dat is toch wel een opluchting. Al bij al is het een prima werk voor een groter publiek, dat terzelfdertijd een flinke brok vegetatie-ecologie meekrijgt. Nu nog een plaatsje zoeken in de boekenkast.

Martine Lejeune

MUSSEN IN BEELD

ISBN: 90.5011.144.0. Prijs f 9,95 (32 p.). Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Dit jaar bestaat de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging KNNV honderd jaar. Ongeveer een eeuw nadat Thijssse, Heimans, Heukels en Heinsius besloten om een vereniging op te richten om de natuur nader tot de gewone mens te brengen, probeert de KNNV nog steeds het grote publiek te betrekken bij de natuur. In dat kader worden er al 10 jaar waarnemingsprojecten georganiseerd. In dit jubileumjaar zijn de mussen uitgekozen als onderwerp van dit waarnemingsproject en is het boekje "Mussen in beeld" verschenen. Dit boekje geeft informatie over het gedrag en de leefwijze van de Huismus en de Ringmus. Er wordt verteld waar beide soorten voorkomen en hoe ze te herkennen zijn. Ook geeft het boekje informatie over het leven van mussen het hele jaar rond. Het is een leuke zakgids voor iedereen die nieuwsgierig is naar het leven van de Huis- en de Ringmus.

DAGVLINDERS IN BEELD

ISBN: 90.5011.145.9. Prijs f 9,95 (40 p.). Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Naast het boekje over mussen is ook een boekje over dagvlinders verschenen. "Dagvlinders in beeld" geeft uitleg over de leefwijze van vlinders en beschrijft de kenmerken van dagvlinders, de verschillende fasen in een vlinderleven, de manier van overwinteren, etcetera. In het boekje worden dertig dagvlinderssoorten die meer of minder algemeen voorkomen in Nederland, uitgebreid behandeld. Het boekje is een handig zakgidsje en is voorzien van een uitklapkaart waarop de soorten overzichtelijk bij elkaar staan afgebeeld. Handig voor in het veld en bedoeld voor iedere natuurliefhebber die meer over vlinders wil weten.